

Tapati Rapa Nui

Viering van een legendarisch eiland in de Grote Oceaan

"Land in zicht!" wordt geroepen vanuit het kraaiennest - aan dek ontstaat grote consternatie. Land? Hier in het midden van dit oneindige zeecontinent, dat kan helemaal niet. De Nederlandse admiraal Jacob Roggeveen pakt zijn verrekijker en tuurt de horizon af. Inderdaad, daar ligt een eilandje. De dag? Paaszondag 1722.

TEKST EN FOTOGRAFIE **JOCHEM WIJNANDS**

1

2

3

4

1 Ugait dolore magnibh essecte dolorpe raessen ismolore 2 dunt nit eu feu feugialaor sequis et, sequat. 3 Ugait dolore magnibh essecte dolorpe raessen Ugait dolore magnibh essecte dolorpe 4 dolorpe magnibh essecte dolorpe raessen ismolor

Mijn aankomst op Paaseiland is 'gewoon' met een lijndienst van LAN Chile. Er is veel veranderd in die bijna driehonderd jaar sinds Roggeveen, maar niet alles. Een uur na de landing bevind ik me volkomen alleen op de vulkaan Rano Raraku, waar dertig enorme moai's, de beroemde uit steen gebeeldhouwde hoofden mij aanstaren. Weer een uur later sta ik te midden van woest dansende halfblote mannen en vrouwen, die het Tapati Rapa Nui Festival inluiden. De kennismaking met Paaseiland kan bijna niet spectaculairder.

DE GROTE EER VAN AANKOMEN

Elk jaar in februari vindt op Paaseiland een van de interessantste en kleurrijkste festivals van het zuidelijk halfrond plaats, de Tapati Rapa Nui. Twee weken lang vieren de 2500 bewoners van het eiland en masse hun legendarische afkomst en unieke cultuur. Al op de eerste dag maak ik vrienden. Paaseiland is de meest afgelegen bewoonde plek op aarde, een piepklein eiland

5

Paaseiland: de meest afgelegen bewoonde plek op aarde

omringd door duizenden kilometers oceaan. Bezoekers worden met open armen verwelkomd, uitgenodigd en betrokken bij het eilandleven. Tijd speelt geen rol. De eilandbewoners beschouwen het als een grote eer dat iemand de moeite heeft genomen om dagen te reizen en tienduizend kilometers af te leggen om Paaseiland te zien. Want om er te komen is geen sinecure. Het vrijgezelle deel van de bevolking is overigens vooral geïnteresseerd in potentiële huwelijkskandidaten, want die zijn er op het eiland zelf niet veel.

Ik word op sleeptouw genomen door Daniel, die bij onze eerste ontmoeting een karbonaadje rauw staat op te eten, en zijn vrouw Ana Maria en het buurmeisje Carolina. Daniel verplaatst zich te paard, zonder zadel en ik spring bij hem achterop. Stapvoets rijden we door het enige plaatsje Hanga Roa op weg naar een van de vele voorrondes van de Reina Rapa Nui verkiezing, een soort Miss Paaseiland-competitie. De mooie Carolina is een van de deelnemers en grote kanshebber, want ze is titelverdedigster. De meisjes en vrouwen, vrijwel iedereen doet mee, beschilderen zich met klei en versieren zich met kralen en kettingen, bestijgen het podium en dansen sierlijk en zelfverzekerd op Polynesische muziek. De jury let behalve op uiterlijke schoonheid vooral op de inhoud, wordt me op hart gedrukt. Om 'Reina', koningin, te worden moet je ook hoge punten scoren bij het vlechten van manden en het bereiden van vlees op de traditionele manier. Dat gebeurt door stenen te verhitten op een vuurtje en die vervolgens met aardappelen, vlees en kruiden te begraven in een ondiepe kuil en op precies het goede moment, namelijk als het vlees op zijn sappigst is, weer op te graven. Kookwekkertjes mogen daarbij niet worden gebruikt. "Maar vanavond gaan we naar Anakena, aan de andere kant van eiland," zegt ▸

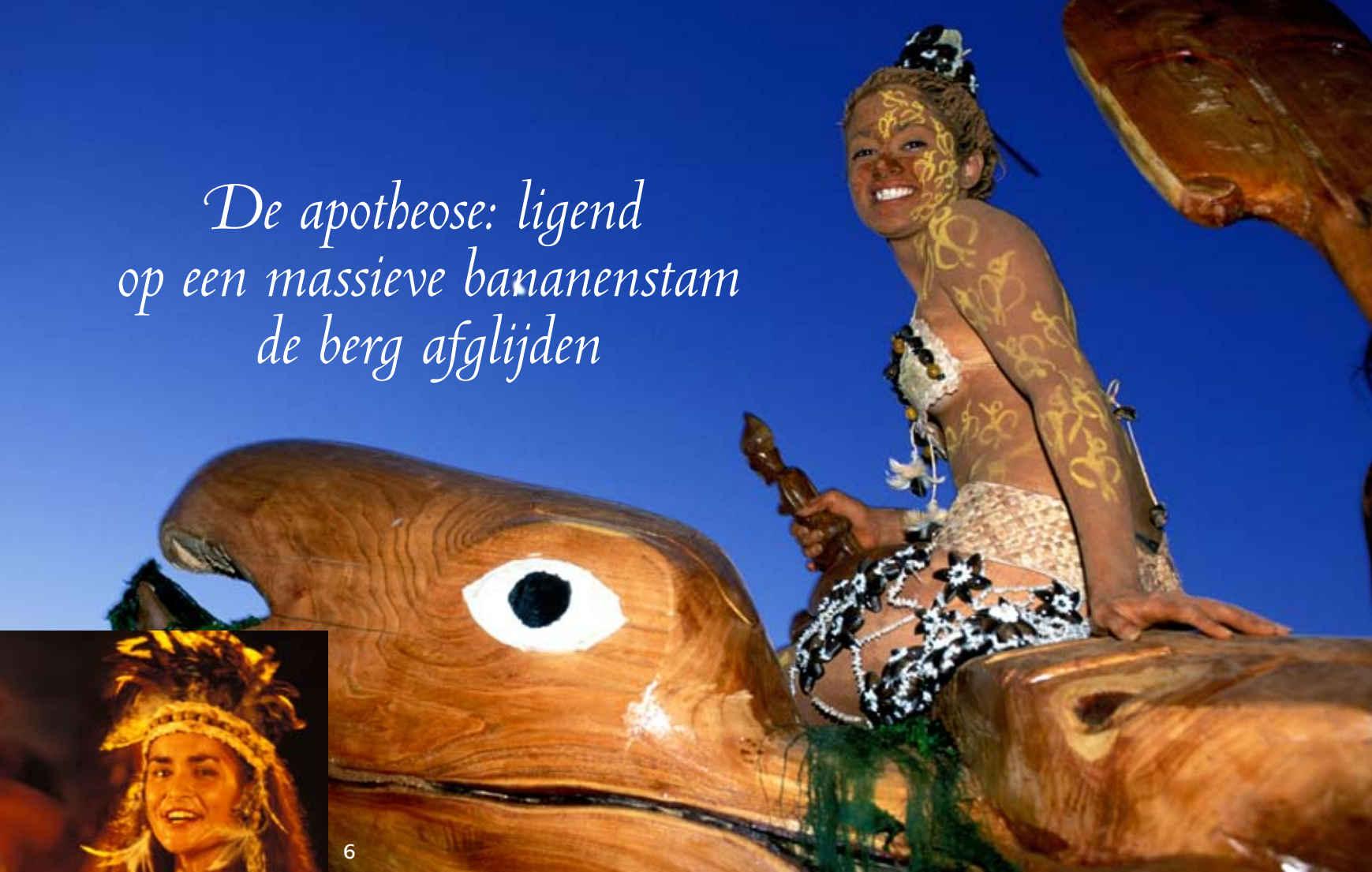
1 Ugait dolore magnibh essecte dolorpe raessen ismolore 2 dunt nit eu feu feugialaor sequis et, sequat. 3 Ugait dolore magnibh essecte dolorpe raessen Ugait dolore magnibh essecte dolorpe 4 dolorpe magnibh essecte dolorpe raessen ismolor

*Overal staan de moai's,
rechttop in een rij of met hun gezicht
stoicijns ten hemel gekeerd*

De apotheose: ligend op een massieve bananenstam de berg afglijden

Daniel, die wel door heeft dat ik het mandenvlechten voor gezien wil houden. "Dan spelen we de komst van Hotu Matua na!"

HET AANZIEN VAN EEN HOTU

Koning Hotu Matua is de stamvader van alle Rapa Nui. Een kleine tweeduizend jaar geleden vluchtte hij met zijn gevolg in een grote kano van een mythische plaats genaamd Heva waar hij in oorlog was met een andere koning. Ze landden op het schitterende strand van Anekena, waar Hotu Matua een paleis bouwde. Maar omdat de koning *tapu* was, heilig en onaanraakbaar, verspreidde de rest van de bemanning zich over het eiland en stichtte acht verschillende stammen. Tot op de dag van vandaag zijn alle familienamen te herleiden tot deze stammen, en staan mensen met de achternaam Hotu nog steeds in hoog aanzien.

Die avond zit ik met zere billen van het paardrijden op het witte zand van Anekena - samen met de gehele bevolking van het eiland en een paar honderd toeristen. De trotse *moai* achter me zijn verlicht, voor de rest is het aardedonker. Aan de horizon verschijnen lichtjes en tromgeroffel galmt over het water. Na een poosje zien we een ouderwetse catamaran opdoemen met tientallen mensen aan boord. Het zeil wordt gestreken, roodbeschilderde mannen springen in de branding en trekken het scheepje op het zand. Vuren worden ontstoken en de grote koning wordt van boord gedragen op een prachtig versierde troon. Op het snelle trance-ritme van de trommels wordt een wilde primitieve dans opgevoerd waarvan de koning het middelpunt is. Langzaam doven de vuren en een grote rode maan meldt zich aan de horizon. Wauw!

1 Ugait dolore magnibh essecte dolorpe raessen ismolore 2 dunt nit eu feugialaor sequis et, sequat. 3 Ugait dolore magnibh essecte dolorpe raessen Ugait dolore magnibh essecte dolorpe 4 dolore magnibh essecte dolorpe raessen ismolore 5 dolore magnibh essecte dolorpe raessen ismolore 6 dolore magnibh essecte dolorpe raessen ismolore

VERBLUFFENDE STAMMENSTRIJD

De volgende dag is het weer prijs. Bij de Rano Raraku wordt een loodzware wedstrijd gehouden, waar alleen de fitsten der fitten aan meedoen. De meeste deelnemers hebben hier het hele jaar voor getraind en dat verbaast me niets. Met loodzware trossen bananen op de schouders leggen ze blootsvoets een onmogelijk parcours af dat heuvel op heuvel af gaat. Ze slompen tussen de mooiste *moai* door, maar de vraag is of ze daar oog voor hebben. Deze vulkaan waar de *moai* uit de rotsen gehakt werden, is

de beste plaats om te ervaren hoe volstrekt uniek deze cultuur is. Het lijkt alsof er sprake was van een levensgroot antropologisch experiment: drop een paar mensen op een eilandje, plaats er een grote stolp overheen en kom tweeduizend jaar later terug. Het resultaat is verbluffend: een stammenstrijd die het eiland naar de ondergang bracht in combinatie met een obsessieve voorouderverering, die leidde tot de constructie van vele honderden enorme uit steen gehouwen hoofden, die in rijen naast elkaar werden geplaatst en onverstoorbaar landinwaarts staarden. Overal staan ze, de *moai*'s, soms rechtop in een keurig rijtje op een *ahu*, een sokkel, soms achterover gevallen, in stukken, met hun gezicht stoïcijns ten hemel gekeerd. Op de Ahu Tongariki, de grootste *ahu* van het eiland, staan tientallen *moai* bewegingsloos naast elkaar, als voor een vuurpeloton. Adembenemend mooi. Waar haalden deze primitieve mensen de techniek vandaan? Hoe konden ze die tonnen wegende beelden vervoeren en oprichten? En waarom al die moeite, terwijl er grote hongersnood heerste? Vragen die nog steeds onbeantwoord zijn.

De eilandbewoners beschouwen het als een eer dat iemand dagen reist om hier te komen

WIE IS DE MOEDIGSTE?

Het festival duurt bijna twee weken en brengt iedereen in een gelukzalige roes van saamhorigheid. 's Ochtends maak ik wandelingen tussen de *moai* en over de stranden, waar ik vaak niemand tegenkom, 's middags en 's avonds voeg ik me bij mijn nieuwe vrienden en storten we ons vol overgave op de activiteiten. In het subtropische klimaat speelt het leven zich buiten af. Tijdens en na het programma gaan grote moten vis op de barbecue, drinken we caipirinha's of pisco sours en wisselen we sterke verhalen uit. Daniel gaat meedoen aan de paardenraces en samen versieren we zijn paard, een ranke pony genaamd Schumacher. Helaas, Schumacher doet zijn naam geen eer aan en eindigt in de voorrondes op de laatste plaats. De uiteindelijke winnaar is een paard dat Cannabis heet. De Reina Rapa Nui verkiezing nadert zijn apotheose. Carolina en Sabrina zijn als enige overgebleven en moeten onder andere strijd leveren in het historische verhalen vertellen met behulp van touwfiguren. Dat zie ik onze missen nog niet doen. Het klinkt saai maar is heel kundig en vermakelijk, vooral door de levendige manier waarop dit gebeurt. Daarna worden de meisjes op het podium door een aantal artiesten gebodypaint in Polynesische stijl en wordt de uitslag door jury voorgelezen. De winnares is: Sabrina! Door krijgers van Hotu Matua wordt ze op een enorme houten schildpad gehesen en onder luid gezang en tromgeroffel rond gedragen.

1 Ugait dolore magnibh essecte dolorpe raessen ismolore 2 dunt nit eu feu feugialaor sequis et, sequat. 3 Ugait dolore magnibh essecte dolorpe raessen Ugait dolore magnibh essecte dolorpe 4 dolore magnibh essecte dolorpe raessen ismolore